

N:o 13.

Auk. till Riksd. kansli den 26 februari 1897, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner i syfte att ordinarie domhafvande å landet må benämnas lagman.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 30, anför herr *Leman*:

»Känt torde vara, att domare, särskildt å landsbygden, med ett från äldre tider i folkmunnen gängse uttryck, som oftast benämnes »lagman». Denna benämning har ock god häfd i våra gamla lagar och torde böra komma till heders igen, synnerligen som benämningen »häradshöfding» numera gifves icke allenast åt den ordinarie landtdomaren, utan äfven åt hans biträden samt jemväl åt praktiserande jurister, ja, ofta nog äfven åt icke jurister.

Då 3 kap. rättegångsbalken i 1734 års lag, hvilket innehöll bestämmelser om lagmansting, blifvit upphäfdt genom kongl. förordningen den 18 april 1849;

då alltså nära femtio år förflutit sedan de gamla lagmansrätterna, upphört att existera, och minnet om dessa rätter ej vidare torde lefva i folkmedvetandet; samt

då numera ingen vare sig verklig eller titulär lagman qvarlefver, torde tiden vara inne att åt den ordinarie landtdomaren återbördas den folkliga, betecknande och välklingande benämningen »lagman».

Mot ett dylikt ombyte af benämning torde icke större svårigheter eller hinder resa sig, än då vid införande af nu gällande utsökningslag

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 7 Saml. 9 Häft. (N:is 13, 14.)

föreskrefs, att hvad i lag i vissa fall stadgades om Konungens befallningshafvande skulle gälla öfverexekutor.

På grund af det anförda får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande till Riksdagens pröfning af förslag till sådana ändringar i nu gällande lag och författningar, att derigenom stadgas, att ordinarie domhafvande i underrätt å landet hädanefter skall benämnas *lagman*.»

Herr *P. Paulsson* har inom Andra Kammaren uti motion, n:o 48, gjort en liknande framställning. Han föreslår, att Riksdagen i underdånig skrifvelse ville anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes förelägga Riksdagen förslag till de ändringar i rättegångsbalken samt öfriga lagrum, som erfordras för att benämningen lagman i stället för härads höfding måtte tillkomma underdomare på landet.

Under omnämmande, att lagmanstiteln numera ej tillkommer någon i vårt land, framhåller motionären i sin motivering, hurusom benämningen lagman vore enkel och vacker samt med erforderlig tydlighet utmärkte en domare, en lagens handhafvare. Så vore deremot ej förhållandet med benämningen härads höfding, som rättegångsbalken gäfvit åt ordföranden i underdomstolar på landet. Något höfdingskap medförde ej domareembetet, och flera domsagor bestode ej af härad, utan af tingslag eller skeppslag. Någon olägenhet af ett utbyte af den senare titeln mot den förra torde ej vara att befara, och motionären hyste den uppfattningen, att ett återupptagande af den gamla benämningen lagman, hvilken ännu på senare tider i landsorten ej sällan användts såsom tilltalsord till äldre domare, skulle i vida kretsar af vårt folk helsas med tillfredsställelse.

Äfven denna senare motion har blifvit till lagutskottets behandling hänvisad.

Utskottet har för sin del intet att erinra mot bifall till motionärernas förevarande framställningar.

Lagmansbenämningen i 1734 års lag afsåg visserligen domare med högre embetsställning än de nuvarande underdomarnes — lagmansrätterna utgjorde, som bekant, för vissa mål en instans emellan häradsrätterna

och hofrätterna — men då lagmansrätterna upphört att existera redan för omkring ett halft århundrade sedan, torde, utan fara för missuppfattning, underdomare numera kunna tilläggas benämningen »lagman», hvilken benämning onekligen mera exakt än »häradshöfding» angifver arten af deras embetsverksamhet.

Den ifrågasatta förändringen är emellertid icke blott från denna synpunkt lämplig. Äfven derutinnan är densamma ändamålsenlig, att derigenom undvikes att såsom benämning å statens embetsmän använda en titel, hvilken — såsom »häradshöfding» — i det allmänna lifvet ofta tilldelas personer, som hafva en helt annan verksamhet än domarens.

Då alltså motionärernas förslag, hvarmed naturligtvis ej afses och enligt utskottets mening ej heller får afses att i fråga om underdomares ekonomiska förmåner, särskildt beträffande i resereglementet stadgade bestämmelser, på ringaste sätt förändra bestående förhållanden, synes hafva skäl för sig, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med bifall till herrar Lemans och Paulssons föreliggande motioner, måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande af förslag till sådana ändringar i rättegångsbalken och andra lagrum, som erfordras för att benämningen lagman i stället för häradshöfding må tillkomma underdomare på landet.

Stockholm den 26 februari 1897.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *J. Anderson* har begärt få här antecknad, att han på grund af sjukdom icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
